

Růžena Ostrá vzpomíná...

Koncem ledna oslavila životní jubileum významná překladatelka francouzské a frankofonní literatury, docentka naší fakulty, paní Růžena Ostrá. Při této příležitosti vznikl s jubilantkou rozhovor, kterým v tomto čísle Universitas vyjadřují členové katedry vděk za dlouholetý vědecký i osobní přínos brněnské romanistice a srdečnou gratulaci. Neuvádíme zde záměrně výčet prací ani biografických údajů (zainteresované čtenáře odkazujeme na publikaci Černého a Holeše *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, Libri, 2008, str. 474 a bibliografii tamtéž).

Sešly jsme se v horkém květnu v Borači na Tišnovsku, nedaleko Černovic, rodné vesnice jubilantky. Hovor se uskutečnil na příjemné, odborně udržované multifunkční zahradě; jeho duch byl určen temperamentem Růženy Ostré v té míře, že nám bylo při přepisu líto nepodělit se o něj se čtenáři Universitas. V textu jsme ponechaly drobné kolokvialismy, které jsou pro Růženu Ostrou charakteristické a na akademické půdě vždy osvěživé.

Bohdana Librová: Paní docentko, děkujeme, že jste nás uvítala v Borači a přijala náš návrh na tento rozhovor. Protože s Vámi byla v poslední době vedena rozhovorů celá řada, rozhodly jsme se zaměřit naše otázky z hlediska studentů a katedry.

Alena Polická: Úvodem se tedy chceme zeptat, jak se zrodil Váš zájem o jazykovědu a románské jazyky vůbec?

Růžena Ostrá: – Já musím říct, že jsem se v dětství – nebo v těch nejmladších letech – zajímala o všechno a vůbec jsem nevěděla, čím budu. Tatínek si myslel, že bych měla dělat medicínu, já jsem zase chtěla dělat práva. A to čistě jen z toho důvodu, že tatínek byl starostou a měl doma všelijaké předpisy a já jsem na potkání všechno četla. Tak jsem si říkala, že to by možná nebylo špatné. No a za války, když mi bylo tak osm nebo deset let, tak jsme se učili německy. A taky jsem měla bratra v koncentráku, tam se mohlo jednou za

měsíc psát, a to psala naše maminka, která uměla německy. A já jsem mu tam taky psala, co teda mohlo takový děcko psát. Učili jsme se německy a já jsem psala Pepíkovi vždycky tak tři čtyři řádky, to muselo být dost humorný. No a potom po válce, tak to jsem v šestačtyřicátým roce přešla na gymnázium z měšťanky. A když jsem měla přejít do páté třídy reálného gymnázia, tak tam jsem musela umět latinu, protože se učila už od kvarty. Já jsem usoudila, že bych chtěla do toho gymnázia a naši proti tomu nic neměli (ostatně když na to vzpomínám, tak bylo s podivem, že naši nikdy neřekli ne, když jsem si cokoli usmyslela ohledně studia... Asi jim ve škole říkali, aby tak nečinili nebo já nevím). Tak teďka co s latinou? Nepřipadalo v úvahu, aby mně platili doučovací hodiny nebo co. Tak ale já jsem se tu latinu naučila na pastvě! Existovala taková tlustá kniha, jmenovalo se to *Učebnice latiny pro 3. třídu středních škol*, doktor Kamil Fürst, a tam byly základy. Čili na té pastvě jsem si prošla gramatiku a ono mě to začalo bavit. A když jsem pak přišla do Brna, to jsem začala chodit do té budovy, kde je teď JAMU. Ta škola dostala za války přímý zásah, a potom se tam začalo bortit to krásné schodiště. Prvně to tam bylo podšprajcovaný dřevěnými sloupy, pak se to muselo vyklidit, a já jsem ty poslední roky gymnázia chodila na Hybešovu.

No a když jsem tedy přišla do Brna, ptali se mě, jestli jsem měla latinu. Nakonec jsem teda z latiny nemusela dělat přijímací zkoušky a v prvním pololetí mě neznámkovali, ale v druhém pololetí jsem měla dvojku a pak už jsem byla nejlepší latinářka. A je to tím, že jsem se to naučila sama na pastvě, ostatní chodili do různých doučovacích hodin – na to já jsem nemohla ani pomyslet, to by byly další peníze navíc. A mě ta latina začala bavit. Měli jsme i francouzštinu, tam mně to samozřejmě taky šlo. A tak jsem si říkala, že tím bych

se mohla začít zabývat. No našim to nešlo asi moc pod fousy, ale nechali mě. Tak jsem se přihlásila na Filosofickou fakultu a tehdy to bylo tak, že byly vypsány studijní kombinace – a s tou francouzštinou byla studijní kombinace španělština, možná snad i čeština – vybrala jsem si tedy tu kombinaci se španělštinou, což nebyl problém, protože všichni začínali a nebylo potřeba vykazovat se nějakými konkrétními znalostmi. Dělal se tam ještě i vstupní pohovor a já jsem byla přijata na kombinaci francouzština-španělština, stejně tak jako kolegyně Spitzová byla přijata na angličtinu-španělštinu. V ročníku nás bylo málo, myslím čtyři nebo pět na španělštině, na francouzštině nás nebylo o moc víc. Byla to hrozná legrace, protože když jsem nastoupila na fakultu, tak ještě nebyla kolektivizace zemědělství, což znamenalo, že když byly polní práce, tak měly všechny děcka nástup. A já jsem na tu fakultu mohla nastoupit, až byly vybraný brambory. To mně pak říkal pan profesor Stupka, že si říkali: „Kristepane, tak tady je taková mlata o to, aby se děcka dostaly na studium a ona si nenastoupí. To bude číslo, ta Ostrá!“. Já jsem se teda zapsala a odjela do Černovic vybírat ty erteple. A až byly brambory vybraný, jela jsem zpátky na fakultu. No a v jednom z prvních lektorských cvičení si mě pak profesor Stupka tedy vyhlídl, když jsme psali diktát – snad to byl *Crainquebille* od Anatola France – a říkal si, co to tam to číslo vyrábí. A pak se jen koukal, že to mám bez chyby. No to mi pak zpětně říkal, že o mě mluvili. To víte, posluchačů bylo málo...

Později jsem si zapsala turečtinu, ta se ale nerealizovala, protože jsem byla sama. A taky i ruštinu, ale ono toho víc studovat nebylo možné, protože rozvrh byl dělán v blocích. To znamená, že když byl blok pro francouzštináře, tak ve stejnou dobu byl blok pro ruštináře. Takže to nešlo, pustila jsem to ze zřetele a pak jsem si ruštinu do-

dělala až během mateřské dovolené, abych se nenudila. Studium mě samozřejmě velmi bavilo. Dlouho jsem se nemohla rozmyslet, jestli budu dělat literaturu nebo jazyk. Ostatně diplomku jsem psala z literatury: Rutebeuf.

A. P.: Prý jste studovala i rumunštinu. Jak jste se k ní dostala?

– Ne, že bych rumunštinu studovala, ten obor u nás nebyl. Ale bylo to v rámci družby a oni tam potřebovali poslat nějakého dobrého studenta a rumunsky stejně nikdo neuměl. Takže jsem tam odjela a vystudovala tam tři semestry. Jen tak na okraj, do Bukurešti jsem odjížděla z Prahy a to bylo teprve podruhé, co jsem byla v Praze! Poprvé to bylo na předškolním cvičení, kde jsme měli soutěž pěveckých sborů. A náš soubor gymnazijní to vyhrál! No a podruhé jsem tedy přes Prahu odjížděla do Rumunska. Na cestu jsem si vypůjčila knihu *Čech mezi Rumuny* od doktora Staky a po cestě se učila rumunsky. To se jelo nějakých šestatřicet hodin. A než jsem tam přijela, no tak už jsem něco uměla. Po čase už jsem mluvila dobře, což o to, a třeba jsem tam v rumunštině dělala zkoušku z politické ekonomie. A jako studijní materiál jsme měli Marxův *Kapitál*, což je i česky obtížná četba. V každém případě jsem to zvládla, ale doposud mi to vrtá hlavou. To už jsem tam ale byla rok. To mi ve zpětném pohledu připadá dosti pozoruhodné. Vystudovala jsem tam tři semestry a jaksi se mi to nakonec započítalo. Nemělo se mi to ale jak uznat, takže rumunštinu mám jenom dílčím způsobem. No ale v každém případě se mi to potom velmi hodilo, zejména ten pohled skrze rumunštinu na románské jazyky. To mě pak přivedlo k tomu, že jsem se začala zajímat o historickou mluvnici. Ostatně když znáte několik románských jazyků a latinu, tak se tato orientace přímo vnucuje.

Nehledě na to, v Bukurešti bylo pár vynikajících profesorů: konkrétně na tu historickou mluvnici tam byl Iorgu Iordan, dále profesor Condeiescu. Pak na literaturu tam byl Lipatti a paní Graur...a na lingvistiku starý Rosetti! To byla výborná zkušenost.

Tím ale nechci říct, že jsme na tom byli v Brně nějak špatně, vůbec ne. Na lingvistiku tam byli Otto Ducháček a Pavel Beneš, na francouzskou literaturu Vladimír Stupka a hlavně Otakar Novák. To byl kouzelný člověk a vynikající odborník. To Ducháček byl svým založením odlišný. Myslím ale, že úroveň gramatického myšlení u něj byla „impressionnante“... kručajzl, jak by se to řeklo? Působivá! Já jsem pak samozřejmě dělala sémantiku úplně jiným způsobem než on. To mě pak říkal profesor Novák, že když spolu jezdili vlakem z Brna a do Brna (oni totiž dojížděli z Prahy, měli tam každý ve své pracovně kanape a přespávali tam vždycky jednu dvě noci), tak Ducháček mu říkal: „Ona to dělá úplně jinak, ale mně se to zdá tak bystré... tak já ji nechám“. Tak mě tedy nechal a já jsem si udělala schéma sémantické struktury slova po svém. Ducháček dělal sémantiku, já taky, ale každý trochu jinak. Bylo dobré, že jazykovědně měla brněnská romanistika ten sémantický profil. Potom se přidal i ten historický pohled s mým příchodem. Bylo to ale v každém případě vynikající romanistické učiliště. Takže když jsem přišla do Bukurešti, tak ne že by mi tam vytírali zraky, na tu úroveň jsem z Brna byla zvyklá. Ovšem Iorgu Iordanovi se těžko mohl někdo postavit jako romanistovi.

A. P.: Ovlivnily Vás jejich práce?

– Iorgu Iordana a Rosettiho ano, ale oni dělali něco jiného. Byla to ale kvalita myšlení, která člověka – aniž si to uvědomuje – ovlivňuje, ale to si uvědomíte až ex post. To je jak když máte kantora, na kterýho nadáváte, že je přísnější, ale nakonec zjistíte, že od něho se nejvíc naučíte. To si ostatně

vzpomínám s mými studenty: jet na prázdninový kurz do Francie bylo v té době velká vzácnost. Když jsem je mořila v lektorském cvičení, asi nebyli rádi. A pak jsem dostala pozdravy, kde píšou: „my jsme tady ze všech nejlepší“. Nakonec jim došlo, že ta buzerace asi k něčemu byla. Dávala jsem jim v lektorském cvičení písemné práce, pak jsem jim to opravovala a dělala z nich ty blbce. Nedávno mi ostatně říkala jedna bývalá studentka, která už je teď taky v penzi, že když byli na jednom tom prázdninovém kurzu, tak se jich ptali: „A to vás učila Francouzka?“ – „Ne, madame Ostrá.“ Studenti byli rádi a pak už pracovali do roztrhání těla.

B. L.: Můžete nám upřesnit, jak jinak jste ještě studenty mořila? Protože my vám samozřejmě závidíme tyto výsledky: jak známo, úroveň dnes poklesla...

– Tak například : když jsem v normativní mluvnici zadala překlad nebo písemnou práci, nebyla to pro mě žádná legrace: já jsem to všechno podrobně opravila. Totiž když zadáváte písemnou práci, tak ta má smysl jedině v tom případě, že ji opravíte a pak ji s těmi studenty proberete : za první, student si to netroufne odfláknout, no a za druhé se na tom nevjíc naučí. Pak tu byl výcvik ve výslovnosti, v souvislosti s diktáty. To jsem vždycky říkala : „Kdybych já vám to takhle nadiktovala, jak vy to říkáte, tak jak byste to, prosím vás, napsala?“ Řekla bych, že nejlepší metodou pro zvládnutí gramatiky je písemná práce a překlad. Samozřejmě, nemůže to být výlučně, ale je to velmi užitečná věc a pro toho, kdo se učí, je to nejlepší kontrola, jak zvládl například nějaký teoretický problém.

Já jsem měla vždycky zásadu, že trocha teorie nikoho nezabije (podle Suchého: „Trocha poezie nikoho nezabije...“). A to si pořád myslím, že i u toho největšího začátečníka je mnohem důležitější, než trvat

na odříkávání „za a), za b) až za h)“, dát obecnou charakteristiku a teoreticky zdůvodnit možná užití určitého jevu. Ono se řekne „Oni to ti blbci nepochopí“. Pochopí! Většina z nich to pochopí, a nabudou tak jiného postoje k cizímu jazyku.

Pamatuju si, že jsem v lektorském cvičení, hned někdy na začátku, říkala: „Podívejte se, když se učíte cizímu jazyku, tak u toho je nejdůležitější to, že tím pádem lépe poznáte mateřský jazyk“. A jsem pořád přesvědčená, že to je nejdůležitější. Protože jedině co nejlepší znalost mateřského jazyka nám otvírá bránu ke všemu: nejenom k jiným jazykům, ale k přesnému myšlení, k filozofii. Žádný jiný jazyk se nemůžeme naučit v takové úplnosti jako jazyk mateřský, to je vyloučené. Učíme se ho od věku nějakých dvou měsíců a vlastně furt... pak už celý život. A zvládnutí cizích jazyků je jedním z velmi vydatných prostředků k tomu, abychom si uvědomili specifika mateřského jazyka, jeho možnosti a možnosti jazyka jako nástroje. Umění užívat jazyka.

Každý musí mít dobrý základ, od kterého se pak může odpichovat. My jsme se začínali učit němčinu někdy v osmi nebo deseti letech. To víte, moji rodiče se narodili v předminulém století. Tatínek byl cugsfira v rakouské armádě, maminka nějakou dobu pobývala v Brně, takže němčina nebyla žádný problém. Ale panečku, u nás byla přisnost na češtinu! Vyslovovat se muselo dobře, pojmenovávat se muselo přesně. Pan učitel Kašpar, který učil moje rodiče, to byla autorita, dbal na to, aby se děcka krásně vyjadřovaly a nepoužívaly dialektalismy. Pak v Černovicích byla kazatelna, tam se mluvilo krásně biblickou češtinou (ta jazyková úroveň ostatně francouzštině chybí, jestli jste si všimly). A pak se hrálo divadlo – jen v zimě, kdy lidé nebyli na polích – jedno hrály katolické ženy a druhé hasiči. To dnes chybí. A jazyková úroveň vesničanů tehdy byla

dobrá, toto fungovalo. Mí rodiče na jazykovou kulturu hodně dbali. Byla jsem druhá nejmladší ze šesti dětí (dnes už jsme zbyli jenom poslední dva s mým dvaosmdesátiletým bratrem Franceskem, jak jsem si ho pokřtila) a jeden opravoval druhého. Zkrátka mluvit jsme museli klódně!

B. L.: Celý soubor těchto okolností patrně významně ovlivnil vaši překladatelskou praxi?

– To je totiž velice důležité, protože když překládáte, tak musíte hledat ekvivalent a vy musíte mít, kam šáhnout. Stane se vám to málokdy, ale někdy se octnete v takové zapeklité situaci. A tehdy si řeknu: „No tak v Černovicích by se to řeklo takhle“. A pak postupuju, odvíjím to dál, a vždycky dospěju k uspokojivému výsledku. Protože to je takové to *centrum securitatis*, kde máte pocit absolutní adekvátnosti.

Někdy mě ale napadne překlad v rumunštině. To proto, že v některém jazyce je daný ekvivalent přesnější. Vezměte si třeba takové slovo *litost*. Jednou mi psal o radu Milan Kundera – potom to myslím vtělil do nějakého románu – jak se to vlastně řekne francouzsky, jestli to jde. A já jsem mu řekla: „To nende!“ Prostě *litost*, to, že *mně je to líto*, má mnohem širší význam v češtině, než to může mít ve francouzštině. Tam je to jinak pojmově rozdělené.

Ale fakt je ten, že co ještě můžete říct, a co nemůžete, co už má jiný význam, to víte akorát u mateřského jazyka; to já vím, jak by se to řeklo v Černovicích, jak by to řekla maminka, nebo tetka Mojžízkova...

B. L.: Nedávno jsme si znovu pročetly váš překlad Soliba Ohromného, a nestačily jsme obdivovat výběr příležitých ekvivalentů. Některé jsou dokonce barvitější než v samotném originále, hlavně tam, kde čerpáte z lidové, ba až černovické mluvy

při překladu některých hovorových výrazů, ustálených rčení, kreolismů: například když překládáte *salsa chez les fous* jako „candrbál u bláznů“, *quimbois* jako „čarodějnický kram“ nebo *qu'est-ce qu'il have là* jako „co to tam žgryndá?“... Konotační rysy, kterým ve své sémantické teorii říkáte „*traits de spécification*“, zde vynikají ještě výrazněji, než u francouzských termínů. Mohla byste nám prozradit, jak v takových případech postupujete?

– Tak například, když slyším nějaký slangový výraz – třeba když dcera kdysi přinesla domů spojení typu *házet rypák* – tak to mi okamžitě utkví v paměti, hned to zaregistruju a zařadím. Někdy ten výraz použiju, ale spíš ho mám jakoby v zásobě. Samozřejmě ho musíte mít odzkoušený, aby to sedělo jak pojmově, tak stylově. Aby to mělo přesně definovatelný význam. No a to tam musíte mít uložené, a potom si tam sáhnete a vytáhnete přesně, co vám do daného kontextu pasuje.

A. P.: Na fakultě jste působila přes čtyři dekády. Jakým způsobem se proměňovalo studentstvo a jaké milníky byste ve Vaší kariéře vyzdvihla?

– Začínala jsem jako každéj jinéj, první pedagogickou praxi jsem měla z ruštiny na Vysoké zemědělské. A pak jsem přešla na romanistiku a tam se to pomalu nabalovalo. Učila jsem lektorská cvičení, pak přišla španělština, později jsem začala učit historickou mluvnici španělskou a francouzskou...zkrátka se to organicky vyvíjelo, podle potřeb studijních programů a personálních možností. Psaly se skripta, a tak dále...někdo ty úkoly dělat musel. A tady je potřeba zapět chválu na *numerus clausus*,

ne sám o sobě, ale na přísný výběr studentů. Oni se tam samozřejmě z různých důvodů nedostali i někteří schopní studenti, ale toho nebylo moc. Ale to potom ta výuka může mít úplně jinou úroveň. Kvalita výuky se v těch starších dobách odvíjela od kvality studentů. Selektce byla přísná a to pak dávalo možnost, aby ta výuka mohla probíhat na určité úrovni a pak byli i kvalitní absolventi. Obecně to takto můžeme říct. Do prvního ročníku nastoupilo tak deset, maximálně na odvolání pár ještě.

B. L.: Kolik jich pak ale zbylo do dalších ročníků, když jich nastoupilo tak málo?

– Ono jich ale pak už moc neodpadalo, s výjimkou takzvaných „tlačenek“. Ti ostatní, když prošli přijímací zkouškou, tak to by byl čert, aby nezvládli první ročník. No a to se pak táhne dál. Já se domnívám, že když je v semináři víc lidí než patnáct, tak to vůbec nemá smysl, to už není žádný seminář! Vzpomínám si, že jsem chodila na seminář k Rolandu Barthovi na Saint-Germain-des-Prés, do té velké posluchárny. Chodili tam všichni možní, včetně bezdomovců. Bylo tam snad padesát posluchačů, nebo i víc. To se ale nedalo dělat nic jiného, než že Roland Barthes jenom vykládal. To není seminář! Seminář je to, jak jsem mořila studenty z historické mluvnice. A oni se neodvážili přijít nepřipraveni. Ale když tam máte víc lidí než patnáct, tak se můžete jít klouzat! Totéž platí o lektorském cvičení: když to má k něčemu být, a když má být vyučující schopen podívat se na písemné práce, tak tam nemůže mít padesát lidí. To by u toho strávil veškeren svůj čas!

Má to jistě velmi mnoho příčin, ale propad úrovně je zjevný. Vidím to u závěrečných zkoušek. Za mých mladších let, ti by jeli, tak z polovičky! Ohnivá čára by za nima zůstala!

Taky je zde ten aspekt, že kdo chce mít nějaký jazyk, francouzštinu či španělštinu,

jako povolání, tak se tomu musí věnovat, a musí vynaložit veškeré úsilí na to, aby své řemeslo zvládl, a ne povrchně usuzovat: „No a k čemu mně bude historická mluvnice, nebo obecná lingvistika, to já přece nikdy nebudu potřebovat!“ a věst podobné úvahy, které jsou zcela běžné nejen u líných studentů, ale i v nadřazených pozicích.

B. L.: Co byste poradila, aby se tato situace změnila?

– Finance by neměly být dávány podle počtu studentů. Ve svých důsledcích je to zhoubné hned z několika důvodů. Vede to například k zániku takzvaných malých oborů, které ovšem mohou mít svůj teoretický význam a k oborové skladbě vysoké školy patří. Důraz na teoretické aspekty studia je hlavním rozdílem mezi středněškolským a vysokoškolským vzděláním a dává základ k eventuální vědecké orientaci studenta. Dále to vede k velkým počtům studentů ve skupinách, čímž se ze studia vytrácí vztah učitel / žák.

B. L.: A co si myslíte o využití moderních technologií ve výuce, které jsou dnes populární právě v souvislosti se vzděláváním větších počtů studentů?

– Jsem samozřejmě stará osoba, takže je to potřeba ode mě brát jako od člověka, který k tomu má a priori nedůvěru. Ale musím říct, že moje zkušenosti jsou nevalné: už je to dvacet, či dokonce třicet let, co jsem zadala jedné posluchačce seminární práci o kreolštinách. A ona mně donesla docela dlouhý elaborát obsahující nějaké zlomky paradigmatických informací a potom spoustu hroznejch volovin. Tak jsem se jí ptala: „Prosím vás, kde jste tady toto sebrala?“ A ona řekla: „Na internetu.“ – „Ale vždyť to jsou voloviny!“ – „No ale dyť to bylo na internetu!“ A já jsem řekla: „Podívejte se, já vám nezakazuju internet, ale tam vaše práce začíná,

a ne že končí!“ To už je mnoho let. Ale situace je teď mnohem horší! A já mám dojem, že používání těchto metod odnaučuje myslet, a tím pádem kriticky hodnotit to, co si někde posháním. Student to bere tak, že si to najde v Googlu, vobšrajbne a myslí si, jak té babě vytře zraky. A toto je základem mého velmi zdrženlivého, nedůvěřivého postoje k těmto metodám.

A. P.: Závěrem bychom se Vás rády zeptaly, co byste chtěla vzkázat dalším generacím romanistů?

– Aby se romanistiky drželi. Je to privilegiovaný obor – vědecky, a prakticky konec konců taky (vemte si Latinskou

Ameriku). A na naší fakultě by se měla řešit otázka výuky rumunštiny. I když byla u nás kdysi zavedena v rámci socialistického bloku a studenti ji měli většinou jako třetí obor, byl tu určitý počet absolventů přibližně na úrovni bakaláře. Dnes je situace tristní, ze zkušenosti v blízké rodině vím, že v celé České republice není možnost nechat si ověřit znalost rumunštiny. Přitom zájem o absolventy by byl! V dnešní době bohužel vše podléhá omezeně ekonomickému vidění: hodně studentů, finanční imperativy. Ale filozofická fakulta přece není jazyková škola! Prosazovat osvícenější pohled na vysokoškolské studium jazyků vůbec a romanistiky zvláště je dnes evidentně obtížnější než v minulém století.

Rozhovor s Růženu Ostrou připravily Alena Polická a Bohdana Librová.

Osmdesáté narozeniny prof. Lubomíra Bartoše Přední brněnský hispanista vzpomíná

Masarykova univerzita si letos připomíná životní jubileum dalšího ze svých vynikajících romanistů prof. PhDr. Lubomíra Bartoše, CSc., který je bezpochyby nejvýznamnějším a v zahraničí nejcitovanějším brněnským hispanistou a zároveň jedním ze zakladatelů hispanistiky na Masarykově univerzitě. I ve svých osmdesáti letech se profesor Bartoš těší výborné tělesné i duševní kondici a dodnes na plný úvazek pokračuje ve své pedagogické a badatelské činnosti na Ostravské univerzitě. Protože začátek působení Lubomíra Bartoše na MU sahá až do roku 1956, kdy nastoupil na místo asistenta na katedře romanistiky, je služebně vůbec nejstarším z generace (zahrnující kromě něj ještě doc. Evu Spitzovou a doc. Růženu Ostrou), jež vystudovala španělštinu v první polovině padesátých let a pozdvihla tento původně „třetí“, tedy fakultativní obor na skutečně vysokou úroveň, srovnatelnou s kvalitou již tradičních romanistických oborů na brněnské univerzitě, jakými byly francouzština a italština. V tomto článku se nejprve seznámíme s životopisem pana profesora, následovat bude rozhovor s ním o jeho profesní dráze,

